

általa rajzolt portré tragikusabb a valóságosnál: nemcsak a személyes sors jelenik meg végzetes kudarcként, hanem bizonyos mértékig a költészet is, átmenetinek, az új mondanivalókat kimondani nem tudóknak, nem tudhatónak, beteljesületlennék, beteljesülhetetlenek; csak a bizonytalanságban, ellentmondásokban való vergődést, a bizonyosságért való heroikus küzdelmet, a magányos maga-úton-jarást mutatja, alig a bizonyosság megelégszések, a valóság költői meghódításának, harmóniába rendezésének nagy diadalait, a közösséghez tartozás biztonságérzetét; inkább az ígérethetőséget („a fiatal költők közül az egyetlen volt, aki magában hordta a korszerű jövőt”), kevésbé a megvalósulást („torkára forrt a szó, amelynek kimondására születése óta készülődött”). Az öngazolás reflexe is megmozdul, nem ok nélkül, az „egyénség kitágítására”, „kollektív individuumra” lel az életmű bizonyos darabjaiban, új, korszerű tartalmú szocializmusra, a „szociális közösség” és „a lélek tudat alatti rétegeiben megbúvó én” összekapcsolásának kísérleteire.

KASSÁK a következő, 63. számban a Simon Jolán emlékét idéző összeállításban verset közöl tőle, a Simon Jolán címűt; a Dos Passos fordításon kívül ez az egyetlen József Attila-vers a Munká-ban: rímes és éppen a Nincsen apám, sem anyámból való.

A Munka túlélte — túlvegetálta — József Attilát; a vesztes fél vitathatatlanul a folyóirat: József Attila Kassák és köre nélkül legfeljebb valamelyest magányosabb lett, a Munka József Attila nélkül azonban szegényebb.

JÓZSEF ATTILA:
MIKOR AZ UCCÁN
ÁTMENT
A KEDVES

*Mikor az uccán átment a kedves,
galambok ültek a vererekhez.*

*Mikor gyöngéden járdára lépett,
édes bokája derengve fénylett.*

*Mikor a vállá picikét rándult,
egy kis fiúcska utána bámult.*

*Lebegve lépett — már gyúlt a villany
s kedvükre nézték, csodálták vígan.*

*És ránevettek, senki se bánta,
hogy ő a szívem gyökere-ága*

*Akit ringattam vigyázva, ölben,
óh, hogy aggódtam — elveszik tőlem!*

*De begyes kedvük szívemre rászállt,
letörte ott az irigy virágszált.*

*És ment a kedves, szépen, derűsen,
karcsú szél hajlott utána hűsen!*

VERSELEMZÉS

A fiatal József Attila legszebb szerelmes verse. Már teljesen a sajátja, hangján nem üt át más költők hatása. Érett, szép költemény, a gyöngédség mesterműve.

Varázsát átéljük, megilletődött csönd marad utána bennünk. De miért szép? Miért szép a kora tavaszi tájban váratlanul kizöldellő fűzfa? Miért szép a húszéves József Attila költeménye, a *Mikor az uccán átment a kedves*?

A költő, aki utolsó éveiben a kínzó magány és a fájdalmas szerelem megrázó költeményeiben a modern líra váratlan új magaslataira jutott el, ekkor még gyanútlan örömmel éli át a szerelem élményét és ígérését. Verse tiszta fényvel ragyog, nem árnyékolja be sem kétség, sem csalódás, sem kiábrándító tapasztalat.

A legtöbb fiatal szerelmes szerepet játszik önmaga előtt is. De ebben a versben éppen az a megindító, hogy a költő teljesen vállalja magát, nem rejti el